

Hodnocení diplomové práce Gabriely Haluškové na téma

Kolektivní práva dle Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod

Ve své diplomové práci se autorka věnovala stále aktuální otázce mezinárodní a evropské ochrany lidských práv. Po druhé světové válce byla základní lidská práva koncipována jako individuální práva, která mají být státem zajištěna bez ohledu na příslušnost jednotlivce ke konkrétnímu náboženskému, politickému, etnickému či jinému kolektivu. Ve světle současné kvazioficiální ideologie lidských práv proto zavání odkaz na kolektivní práva anachronismem. Realita evropské a mezinárodní ochrany je ovšem výrazně komplexnější a zahrnuje prvky, které transcendují život a identitu jednotlivce jako jednoho v sobě uzavřeného atomu lidské společnosti. Zpracování problému kolektivní dimenze lidských práv je proto vhodným tématem diplomové práce na právnické fakultě a vyžaduje dobrou orientaci nejen v základech mezinárodní ochrany lidských práv, ale také v širších souvislostech právní teorie.

Formální aspekty

Práce obsahuje 56 stran čistého textu. Práce je vybavena poměrně rozsáhlým seznamem použité literatury v anglickém a českém jazyce. Výběr literatury vcelku odpovídá hlavnímu zaměření studie a umožňuje kritickou reflexi dané problematiky. Práce se sekundární literaturou a s poznámkami pod čarou odpovídá úrovni diplomové práce. Autorka věnovala formálním náležitostem patřičnou pozornost.

Připojen mohl být seznam použitých zkratk, který by ulehčil orientaci v textu. Práce je čtivá a psaná odborným jazykem. Z formálního hlediska diplomová práce splňuje kritéria kladená na tento druh vědecké studie.

Obsah

Kromě úvodu a závěru členila autorka svoji práci na dvě hlavní kapitoly. Autorka v úvodu své práce vymezila předmět studie a hlavní cíle práce. Cílem práce je analýza, zda koncept základních lidských práv klade důraz spíše na individuální či kolektivní dimenzi lidských práv a jak se toto pojetí promítá do dnešních mezinárodněprávních dokumentů. V práci chtěla autorka poukázat na výhody tohoto konceptu, stejně jako na důvody, proč jsou kolektivní práva kritizována. Konkrétně se hodlala zaměřit na výklad čl. 9 a čl. 11 EÚLP a na kolektivní dimenzi práv, která je v těchto ustanoveních obsažena.

Zvolená systematika se jeví z tohoto hlediska jako přehledná a odpovídající stanoveným cílům. V první části studie se autorka snažila uchopit teoretická východiska mezinárodní ochrany lidských práv a identifikovat relevantní prvky současné koncepce lidských práv. Vyzdvihla některé zajímavé momenty obsažené v historických dokumentech.

Též si autorka všimla koncepčně odlišného přístupu k některým lidským právům na straně muslimských států. Je však škoda, že autorka nezkoumala podrobněji model „kolektivních“ práv, který se promítá do Africké (Banjulské) charty práv člověka a národů z roku 1981. Na jiném místě sice právem odkázala na oblast menšinových práv, která byla upravena po první světové válce, ale již se nevěnovala důkladněji např. právu národů na sebeurčení. Zrovna v aktuální souvislosti s přípravou referenda o nezávislosti ve Skotsku a obdobnými snahami v jiných zemích/regionech by bylo zajímavé zkoumat kolektivní charakter sebeurčení.

V druhé části práce představila autorka náboženskou svobodu podle čl. 9 EÚLP a shromažďovací svobodu podle čl. 11 EÚLP. Po stručném a možná nadbytečném pojednání o samotném systému EÚLP analyzovala autorka podrobně charakter náboženské svobody, jejíž výkon implikuje jak individuální, tak i kolektivní dimenzi. Na základě kvalitní analýzy příslušné judikatury ESLP vyzdvihuje autorka kolektivní aspekty související např. s vnitřní autonomií náboženských komunit a jejich uznáním ze strany státu. Co se týká shromažďovací svobody, představila autorka nejprve judikaturu, ve které ESLP vymezoval základní charakteristika čl. 11 EÚLP. Následně si položila otázku, nakolik lze shromažďovací svobodu vnímat jako právo kolektivní. Všimla si, že v odborné literatuře nepanuje na toto téma jednotný názor.

Závěr práce je až příliš stručný. Autorka se mohla pokusit o důkladnější syntézu poznatků a shrnout do přehledné podoby odpovědi na otázky vymezené v úvodu do práce.

Celkové hodnocení

Diplomantka předložila celkem kvalitní studii, která jak z formálního hlediska, tak i obsahově splňuje kritéria kladená na diplomovou práci na Právnické fakultě UK. Prokázala angažovaný vědecký přístup ke složitému tématu. Současně je však třeba uznat, že některé otázky související s koncepcí kolektivních práv mohly být probádány důkladněji.

Po zvážení kladů a záporů lze práci doporučit k obhajobě, předběžně ji hodnotím známkou „velmi dobře“. V rámci ústní obhajoby by se mohla diplomantka vyjádřit k otázkám obsaženým v tomto posudku a zamyslet se nad výkonem kolektivních práv v praxi. Kdo má v rámci kolektivu rozhodovat o uplatňování konkrétního práva? Mohou i komunity, které pro vnitřní účely nerespektují zásady demokratického rozhodování, uplatňovat svá práva? Určitou inspiraci by mohly přitom nabídnout komunitaristické diskuse o vyvažování práv a odpovědností jednotlivců.